

بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده

مریم عاقل

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

افسانه ادیسی^۱

استادیار و عضو هیأت علمی گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

عبدالرضا ادهمی

دانشیار و عضو هیأت علمی گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۳۰

چکیده

خانواده از طریق گفتگو و برقراری ارتباط و تعامل کلامی می‌تواند پیوند عاطفی بین اعضای خود را حفظ نموده و مهم‌ترین کارکرد خود که انتقال ارزش‌ها و اجتماعی نمودن فرزندان است را از طریق مختلفی چون فرهنگ شفاهی به انجام رساند. گسترده شدن ارتباط افراد در شبکه‌های اجتماعی مجازی و جایگزین شدن این فضا در خانواده‌ها به جای فضای واقعی و ارتباط رو در روی افراد، نظم در خانواده را دچار اختلال کرده است. از این‌رو در این پژوهش تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان متغیر مستقل اصلی و همچنین تأثیر سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی به عنوان متغیر مستقل مداخله‌گر بر نظم اجتماعی در خانواده مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف از پژوهش حاضر بررسی سرمایه فرهنگی و اقتصادی و نظم اجتماعی بر شبکه‌های اجتماعی می‌باشد. پژوهش حاضر توصیفی- علی و از نظر روش‌شناسی پیمایشی است. واحد مشاهده فرد است. سطح تحلیل خرد است. از نظر زمانی، پژوهش حاضر، مقطعی است. ابزار مورد نیاز در این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است. جامعه آماری پژوهش شامل شهروندان متأهل تهرانی است که ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. انتخاب نمونه با تلفیق نمونه گیری خوشه‌ای و طبقه‌بندی نامتناسب صورت گرفت. تحلیل نتایج نشان داد نظم اجتماعی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری دارد، شدت این رابطه ضعیف ارزیابی می‌شود و جهت رابطه بین دو متغیر مستقیم است. به عبارت دیگر با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نظم اجتماعی افزایش می‌یابد و بالعکس. نتایج نشان داد که با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، افزایش سرمایه فرهنگی و افزایش سرمایه اقتصادی، نظم اجتماعی در خانواده افزایش می‌یابد و بالعکس. همچنین نظم اجتماعی در گروه زنان بیشتر از مردان است و با افزایش سن نظم اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس.

کلید واژگان: نظم اجتماعی در خانواده، شبکه‌های اجتماعی مجازی، سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی.

^۱ نویسنده مسئول: ایمیل: edrisiafsaneh@yahoo.com

مقدمه:

مفهوم نظم اجتماعی می‌تواند به‌طور مستقیم، هماهنگی، تعادل و انسجام روابط اجتماعی را به ذهن متبادر کند که مجموع افراد جامعه را از طریق فعل و انفعال، سازوکارهای اقتصادی و سیاسی به‌سوی زندگی مشترک جلب می‌کند و خواست گذران حیات را در جمع پدید می‌آورد. به‌طور کلی، دو نگرش نسبت به نظم وجود دارد: یک نگرش نظم را ذات جامعه و دیگری نظم را عارضی دانسته و آن را برای نظام اجتماعی معرفی می‌داند. در دیدگاه اول مسائلی نظیر تعاون اجتماعی، وفاق اجتماعی، نظارت اجتماعی و ... مطرح می‌شود و در دیدگاه دوم مسائلی نظیر استبداد، استعمار، تضاد، منافع و ... مطرح می‌گردد (غفوریان افشار، ۱۳۹۵: ۳).

خانواده اساسی‌ترین و نخستین نهاد اجتماعی و یک گروه پویاست که اعضای آن با برقراری ارتباط با یکدیگر و انجام کار و فعالیت مشترک هدف مشترکی را نیز دنبال می‌کنند. خانواده از طریق گفتگو و برقراری ارتباط و تعامل کلامی می‌تواند پیوند عاطفی بین اعضای خود را حفظ نموده و مهم‌ترین کارکرد خود که انتقال ارزش‌ها و اجتماعی نمودن فرزندان است را از طرق مختلفی چون فرهنگ شفاهی به انجام رساند. از طرف دیگر بر کسی پوشیده نیست که در دنیای پرشتاب فناوری امروز ابزارهایی وجود دارد که افراد را به‌صورت انفرادی به خود مشغول کرده و آن‌ها را از تعامل با دیگران بازمی‌دارند. از جمله مهم‌ترین آن‌ها ابزارهایی است که می‌توان به‌وسیله آن‌ها به فضای مجازی وارد شد. در واقع امروزه فضای اجتماعی به دو شکل تقسیم شده است: یکی جهان واقعی و دیگری جهان مجازی (عاملی، ۲۰۱۰). اولین تأثیرات محیطی که فرد دریافت می‌کند و حتی تأثیرپذیری فرد از سایر محیط‌ها می‌تواند نشأت گرفته از محیط خانواده باشد. خانواده به‌عنوان یک اجتماع طبیعی منشأ ظهور هنجارهای اجتماعی است (چلبی، ۱۳۸۳: ۹۸). اگر ارزش‌های حوزه اجتماعی در خانواده آموخته شود و درونی گردد، هویت جمعی تحقق می‌یابد. اجتماع طبیعی جهت‌گیری هنجاری سایر اجتماعات را مشخص می‌سازد (آراستخو، ۱۳۸۱: ۱۰۱). تأثیر رسانه‌های امروزی بر خانواده از دو جهت حائز اهمیت است: نخست؛ به لحاظ جامعه‌پذیری، روی آوردن فرزندان به ایدئولوژی‌های گوناگون تحت تأثیر رسانه‌های گروهی است و می‌تواند در ایجاد نوعی شکاف اطلاعاتی سهم داشته باشد. و دوم؛ با ورود رسانه‌های ارتباطی جدید اعضای خانواده به‌جای نگاه و صحبت با یکدیگر، سرگرم ارتباط از طریق این ابزارها هستند و از ارتباط کلامی آنان کاسته

9 بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

شده است (آتای، ۲۰۱۴). جامعه ایران در دهه‌های اخیر در جریان تحولات فرهنگی و اجتماعی وسیعی قرار گرفته است. از جمله این تغییرات ورود اینترنت است، اینترنت پدیده‌ای است که تأثیرات زیادی بر جنبه‌های مختلف زندگی اجتماعی بر جای می‌گذارد همچنین ارزش‌ها نیز یکی از مهم‌ترین اجزای نظام فرهنگی در سطح کلان و نظام شخصیت در سطح خرد هستند و تأثیر بسیاری بر الگوهای رفتاری و فکری افراد دارند و در مسائل مختلف فردی و اجتماعی سهم هستند (احمدزاده کرمانی و قاسمی، ۱۳۹۱: ۵۱).

روند استفاده از اینترنت و به‌خصوص رسانه‌های اجتماعی اخیراً به‌شدت افزایش یافته است و گونه‌ای خاص از رسانه‌های اجتماعی که شباهت فزاینده‌ای به زندگی اجتماعی واقعی بشر داشته و در آن روابط و تعاملات اجتماعی تا حد زیادی شبیه‌سازی شده است که همان شبکه‌های اجتماعی مجاز می‌باشد، مورد اقبال فزاینده مخاطبان قرار گرفته است (اکبری تبار، ۱۳۹۰: ۱۳). یکی از مصادیق رشد و تحول شگرف فناوری و اینترنت، گسترش شبکه‌های اجتماعی (social networks) است. شبکه‌های اجتماعی مجازی اغلب سرویس‌های مبتنی بر وب هستند که سرویس‌های آنلاین، پلت فرم‌ها یا سایت‌هایی را شامل می‌شوند که افراد نظرات و علاقه‌مندی‌های خود را در آن‌ها بیان کرده و با دیگران به اشتراک می‌گذارند (مرتضوی اسکویی و همکاران، ۱۳۹۲: ۸۰).

نظم اجتماعی در خانواده موضوع بحث برخی از تحقیقات قرار گرفته است و رابطه آن با متغیرهایی نظیر سرمایه اجتماعی، دین‌داری، اقدامات زمینه‌ساز طلاق بررسی شده است. بااینکه در پژوهش‌ها در مورد نظم اجتماعی خانواده و شبکه‌های اجتماعی تحقیقات مختلفی انجام شده ولی در مورد رابطه این دو متغیر، پژوهشی انجام نشده است. همچنین در این پژوهش سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی به‌عنوان متغیر مستقل مداخله‌گر در نظر گرفته شده که بازهم در پژوهش‌های دیگر به آن پرداخته نشده و حاکی از جدید بودن موضوع تحقیق است.

پژوهش‌های داخلی و خارجی متعددی پیرامون گرایش به نظم اجتماعی در خانواده و شبکه‌های مجازی انجام شده که برای نمونه به چند مورد از آن‌ها اشاره می‌شود:

توبک (۲۰۱۸) به واکاوی کنش‌های عاطفی همسران در خانواده پرداختند. بروز خلل در کنش‌های عاطفی همسران، به‌عنوان پدیده هسته‌ای انتخاب شد و سایر مقوله‌ها نظیر مشکلات اقتصادی مداوم،

هم کفو نبودن زن و مرد، حضور بیش‌ازحد در شبکه‌های اجتماعی مجازی، دخالت نابجای خانواده‌ها، آشفتگی نقش در خانواده، تأخر فرهنگی مردان، فقدان رضایت از روابط جنسی در خانواده، فقدان سرمایه فرهنگی مشترک، فقدان هدف مشترک و آنومی اجتماعی به‌عنوان مهم‌ترین شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر در درون مدل پارادایمی پژوهش جای داده شدند. غفوریان افشار (۱۳۹۶) نشان داد که فرضیه اصلی مبنی بر این‌که بین شبکه اجتماعی بانظم اجتماعی رابطه وجود دارد مورد تأیید قرار گرفته شده است. نتایج تحقیق حاجی عزیزی (۱۳۹۴)، حاکی از آن است که با بالا رفتن میزان سرمایه اجتماعی، میزان نظم اجتماعی در خانواده افزایش خواهد یافت. با افزایش میزان روابط اجتماعی، میزان نظم اجتماعی در خانواده افزایش خواهد یافت و با افزایش میزان روابط اجتماعی، میزان همبستگی مشترک در خانواده افزایش خواهد یافت. بررسی تفاوت میانگین نظم اجتماعی در خانواده به تفکیک ساختار قدرت خانواده نشان می‌دهد که میزان نظم اجتماعی در خانواده‌هایی که دارای ساختار قدرت متقارن نسبی هستند نسبت به سایر خانواده‌های پدر محور و مادر محور بالاتر است و خانواده‌های دارای ساخت قدرت یک‌جانبه مادر محور از نظم اجتماعی کمتری برخوردار هستند. کریمی نژاد (۱۳۹۶) به بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی پرداخته است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین متغیرهای اعتماد اجتماعی (۰/۳۰)، استفاده خانواده و دوستان از شبکه‌های مجازی (۰/۴۴)، دموکراتیک بودن خانواده (۰/۲۲)، احساس انزوای اجتماعی (۰/۳۷)، درآمد خانوار (۰/۲۶) و جنس (دختران بیشتر از پسران) با گرایش به عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش آموزان ارتباط معنادار وجود دارد. نتایج گنجی و همکاران (۱۳۹۴) نشان می‌دهد که بین اعتیاد به فناوری‌های نوین ارتباطی و تمایل به ارتباط دوستی و جنسی خارج از چارچوب خانواده، گرایش به غرب، تضعیف ارزش‌ها و کاهش دین‌داری، افزایش احساس بیگانگی اجتماعی و بی‌هویتی در جامعه، رابطه مستقیم وجود دارد. از سوی دیگر، تأثیر هریک از متغیرهای فوق، بر ازهم‌گسیختگی خانوادگی نیز مستقیم و معنادار است و این بدان معناست که با افزایش هریک از متغیرهای واسطه فوق، بر میزان ازهم‌گسیختگی خانوادگی افزوده می‌شود.

نتایج پژوهش آرنابولدی و همکاران (۲۰۱۷)، نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی فردی آنلاین ویژگی‌های کیفی و کمی یکسانی از شبکه‌های فردی انسان در کل از خود نشان می‌دهد و لذا

11 بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

شبکه‌های اجتماعی آنلاین روش ارتباط اجتماعی دیگرند که ویژگی‌های اساسی شبکه‌های ارتباطی شخصی را تغییر نمی‌دهند. با توجه به ویژگی‌های ساختاری شبکه‌های فردی نشان می‌دهد که مدل‌سازی صحیح پراکنش اطلاعات در پیوند اجتماعی افراد و نیز کل سطح شبکه امکان‌پذیر است. دیکینسون و همکاران (۲۰۱۷) به این نتیجه رسید که استفاده از شبکه‌های اجتماعی از طریق تلفن همراه، می‌تواند ضمن اثرگذاری بر نگرش افراد باهدف حمایت از آنان، راه‌های ارتباطی جدیدی برقرار کند. حضور در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند باعث افزایش گردشگری پایدار و شیوه‌های جدید ارتباط بین فردی شود (دیکینسون و همکاران، ۲۰۱۷). الناسه و همکاران (۲۰۱۶) نشان دادند افزایش ارتباطات و کاهش مشکلات خانوادگی منحصراً با احساس یکپارچگی بیشتر رابطه دارند.

نظم اجتماعی از مفاهیم بنیانی جامعه‌شناسی است و اصولاً جامعه بدون نظم غیرقابل تصور است. در زمینه ثبات و نظم اجتماعی و در مقابل آن تغییر اجتماعی و بی‌نظمی، دیدگاه محققان و جامعه‌شناسان مختلف، متفاوت می‌باشد (Chalabi, 2005, p. 11). در خرده نظام اجتماع که کارکرد اصلی آن تأمین همبستگی و انسجام جامعه است، نظام اجتماع، منابع در عاطفی و احساسی جامعه را تأمین می‌کند و منشأ به وجود آمدن انواع «ما» در جامعه است. این نظام از طریق تقویت و تداوم روابط عاطفی و معاشرتی باعث شکل‌گیری «ما»ها یا اجتماعات گوناگون همچون اجتماعات خانوادگی، دوستی، قومی، مذهبی، همسایگی و نظایر آن‌ها در جامعه می‌شود. با پرورش عاطفی اعضای جامعه در قالب این گونه اجتماعات، انرژی عاطفی موردنیاز برای ایجاد همبستگی اجتماعی و تنظیم هنجاری جامعه فراهم می‌آید (یوسفی و همکاران، ۱۳۹۲ به نقل از چلبی، ۱۳۸۴). پس نظم اجتماعی در خانواده علی‌القاعده باید به پاسخ مناسب به نیازهای مختلف انسان و احساس تعلق و تعهد متقابل افراد خانواده به همدیگر منجر شود (گلچین و زردموی اردو کلو، ۱۳۹۰: ۱۳).

براین اساس نظریه نظم چلبی به‌عنوان چارچوب نظری در نظر گرفته شد. به نظر چلبی، "دو عنصر اساسی سازنده جامعه در سطح خرد، فرد و تعامل است. از لحاظ تحلیلی، تعامل بالقوه دارای دو وجه عمده است، یکی وجه ابزاری و دیگری اظهاری. در تعامل با وجه صرفاً ابزاری، دیگری و تعامل برای کنشگر جنبه کاملاً ابزاری دارد. اما آنچه افراد را به هم پیوند می‌دهد و باعث تکرار و دوام و متشکل شدن تعاملات می‌گردد، بُعد اظهاری تعامل است (Chalabi, 2005, p. 16-17). چلبی عنوان می‌کند: در خانواده چهار مشکل وجود دارد که هر خانواده‌ای برای تداوم و بقای خود باید

این مشکلات را به نحوی حل کند (Chalabi, 2002). این مشکلات عبارت‌اند از: معیشتی، تمشیتی، معاشرتی و تربیتی. یکی از عواملی که امروزه، روابط و تعاملات میان اعضای خانواده را به چالش کشیده است، رواج استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی است. استفاده از فضای مجازی و برقراری ارتباط افراد از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی، اجتناب‌ناپذیر است و میزان آن رو به فزونی است.

شبکه‌های اجتماعی اینترنتی نسل جدیدی از ابزارهای اینترنتی هستند که امکانات بیشتری را برای روابط متقابل، مذاکره، گفت‌وگو و به‌طور کلی ارتباط دوسویه فراهم آورده است. شبکه‌های اجتماعی اینترنتی علاوه بر این که مرجع تأمین بسیاری از نیازهای فرهنگی و اجتماعی اعضای خود هستند این امکان را برای اعضا فراهم می‌کنند که هم‌زمان با انجام سایر فعالیت‌های اجتماعی از طریق رایانه یا تلفن همراه فعالیت خود را در این جوامع مجازی نیز پیگیری کنند (افراسیابی، ۱۳۹۲: ۱۷-۱۸). از نظر هایدمان در شبکه‌های اجتماعی مجازی، هدف، علاقه یا نیاز مشترک می‌تواند عنصری پیونددهنده باشد که باعث می‌شود تا عوامل مرتبط بدون حضور فیزیکی احساس کنند که در یک اجتماع و جمع حقیقی قرار گرفته‌اند (هایدمان، ۲۰۱۰: ۲).

تانبرگ کارکردهای اجتماعی شبکه‌های مجازی را در چهار دسته بررسی می‌کند: کارکرد اظهاری، کارکرد اجتماعی، کارکرد آگاهی‌بخشی و کارکرد کنترل. این کارکردها نه تنها در شبکه‌های تعاملی و ارتباطی مجازی دیده می‌شوند، بلکه در شبکه‌های ارتباطی واقعی نیز دیده می‌شوند (بصیریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۱: ۹۲-۹۱).

در این پژوهش در کنار متغیر مستقل اصلی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، دو متغیر سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی نیز به‌عنوان متغیرهای واسطه اثرشان بر نظم اجتماعی در خانواده موردبررسی قرار گرفت.

پرورش خانوادگی، آموزش رسمی و فرهنگ شغلی سه منبع مهم سرمایه فرهنگی‌اند. انباشت سرمایه فرهنگی از طریق این سه منبع در افراد باعث تفاوت بین دارندگان و فاقدان این سرمایه می‌شود (بورديو، ۱۹۸۴: ۲۱۱). بورديو در کتاب تمایز تأکید زیادی به خانواده و زندگی خانوادگی در رشد و توسعه افراد دارد. از نظر وی مسیر و موقعیت اجتماعی افراد تحت تأثیر خانواده است. کیفیت تحصیلی و شغل پدر، حتی پدربزرگ خانواده در سرمایه فرهنگی و اجتماعی فرزندان تأثیر دارد.

13بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

از نظر بوردیو فرهنگ به طور عمیق در زندگی اولیه افراد درونی می‌شود و طبقه اجتماعی والدین نقش اساسی در زندگی افراد دارد. یادگیری فرزندان مبنی بر جهت‌گیری‌های فرهنگی والدین است. برتری وضعیت فرهنگی خانواده‌های طبقه بالا در روند جامعه‌پذیری، نوع مدرسه، کیفیت آموزشی و نوع شغل فرزندان را نمی‌توان بدون توجه به منشأ خانوادگی آن‌ها بررسی کرد (پورزارعیان، ۱۳۸۵: ۵۲). از نظر بوردیو، طبقه حاکم و خانواده‌ها از طریق انتقال سرمایه فرهنگی به فرزندان، موقعیت و سلطه خود را بازتولید می‌کند. از نظر وی سرمایه فرهنگی افراد باعث ارتقاء جایگاه عینی و نمادی فرد در روابط اجتماعی می‌گردد و نقش اساسی در ابعاد مختلف زندگی جمعی و فردی داشته و می‌تواند به سرمایه اقتصادی و اجتماعی تبدیل شود. مهم‌ترین کارکرد سرمایه فرهنگی از نظر بوردیو، متمایز کردن افراد و گروه‌ها از دیگران است (پورزارعیان، ۱۳۸۵: ۵۲). از سوی دیگر، می‌توان به ارتباط میان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی اشاره کرد. به اعتقاد کاستلز، ارتباط کامپیوتری و اینترنتی (ارتباطات مجازی) از سطوح بالای تحصیلات و ثروت آغاز می‌شود و احتمالاً نمی‌تواند بخش‌های بزرگی از توده‌های فاقد تحصیلات و فقیر را در زیر چتر خود قرار دهد. هم‌چنین، احتمال این که زنان و سایر گروه‌های تحت ستم جامعه بتوانند با حمایتی که از سوی رسانه الکترونیکی ایجاد می‌شود آزادانه نظر خود را بیان کنند، بیشتر می‌شود (کاستلز، ۲۰۰۱: ۴۱۷).

روش شناسی

روش تحقیق با رویکرد اثبات‌گرایی انجام شده و پیمایشی است. با توجه به موضوع تحقیق می‌توان گفت که نوع پژوهش توصیفی و علی است. جمع‌آوری اطلاعات از شهروندان متأهل تهرانی صورت می‌گیرد، بنابراین واحد مشاهده فرد است. سطح تحلیل خرد است. از نظر زمانی، پژوهش حاضر، مقطعی است، زیرا در یک مقطع زمانی مشخص یعنی سال ۱۳۹۹ صورت گرفته است. ابزار مورد نیاز در این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است که پس از بررسی اعتبار و قابلیت اعتماد، به کار گرفته می‌شود. جامعه آماری پژوهش حاضر که از آن نمونه‌ای نمایا یا معرف به دست می‌آید، شامل شهروندان متأهل تهرانی است. با توجه به سایت مرکز آمار، جمعیت شهروندان تهرانی در سال ۱۳۹۵ برابر است با ۸۶۹۳۷۰۶ نفر. برای محاسبه حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده گردید. محاسبه حجم نمونه با این فرمول نیازمند آماره‌های مختلفی از جمله واریانس متغیر اصلی تحقیق (متغیر

وابسته) می‌باشد که این مقدار را حداکثر مقدار آن (۰/۵) انتخاب کرده‌ایم. انتخاب نمونه با تلفیق نمونه‌گیری خوشه‌ای و طبقه‌بندی نامتناسب صورت گرفت. از روش نمونه‌گیری احتمالی خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده می‌شود؛ به این صورت که ابتدا شهر تهران را براساس نواحی جغرافیایی به سه حوزه شمال، جنوب و مرکز تقسیم نموده و از هر حوزه به صورت تصادفی، یک منطقه (شهرداری) انتخاب شده است. در نمونه‌گیری حاضر از هر منطقه ۱۲۸ نفر مورد آزمون قرار گرفتند. از نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب نیز استفاده شده، زیرا که تعداد نمونه در هر ناحیه نامتناسب با تعداد افراد ساکن در آن ناحیه انتخاب می‌شود.

تعریف عملیاتی متغیر نظم اجتماعی در خانواده (وابسته): دو عنصر سازنده جامعه در سطح خرد فرد و تعامل می‌باشد. بنابراین دو عنصر فرد و تعامل و ترکیبی از این دو یعنی ما سبب تولید نظم در سطح خرد می‌شود و با تشکیل ما می‌توان از نوعی نظم اجتماعی خرد سخن گفت. نظم اجتماعی خرد دارای چهار پیامد است که عبارت‌اند از: همفکری مشترک، همدلی مشترک، همگامی مشترک، همبختی مشترک.

تعریف عملیاتی شبکه‌های اجتماعی مجازی (متغیر مستقل): به‌طور کلی شبکه اجتماعی منبعی است که از طریق روابط اجتماعی تحقق می‌یابد. بنابراین شبکه اجتماعی از نقطه‌نظر منابعی که کنشگران ممکن است از طریق پیوندهای اجتماعی به آن دسترسی پیدا کنند، تعریف می‌شود این متغیر با دو مورد میزان زمان صرف شده برای استفاده از فضاهای مجازی، نوع فضای مورد استفاده، نوع کاربرد فضای مجازی، صرفاً استفاده از فضای مجازی یا داشتن مشارکت و میزان زمان صرف شده برای کار با اینترنت در هفته در سطح سنجش فاصله‌ای مورد سنجش قرار گرفته است.

تعریف متغیر سرمایه فرهنگی (متغیر مستقل مداخله‌گر): به نظر بوردیو سرمایه فرهنگی به سه شکل وجود دارد:

۱. سرمایه فرهنگی تجسم یافته: نوعی ثروت بیرونی است که به جزء جدانشدنی وجود شخص و محدوده اعمال و عادت‌واره وی تبدیل شده است. چنین سرمایه‌ای را نمی‌توان (برخلاف پول، حقوق مالکیت یا حتی القاب اشرافی) از طریق هدیه، خرید یا مبادله به دیگری انتقال داد (تاجبخش، ۱۳۸۳: ۱۴۰). سرمایه فرهنگی عینیت یافته: مجموعه میراث‌های فرهنگی مانند شاهکارهای هنری، تکنولوژی ماشینی و قوانین علمی که به صورت کتب، اسناد و اشیاء در تملک اختصاصی افراد و خانواده‌هاست

15 بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

۳. سرمایه نهادینه شده: این سرمایه فرهنگی به کمک ضوابط اجتماعی و به دست آوردن عناوین برای افراد، کسب موقعیت می‌کند مانند مدرک تحصیلی و تصدیق حرفه و کار، این سرمایه نیز قابل واگذاری و انتقال نیست و به دست آوردن آن برای افراد به شرایط معینی بستگی دارد (روح امینی، ۱۳۷۷: ۳۴).

تعریف متغیر سرمایه اقتصادی (متغیر مستقل مداخله‌گر): به درآمد پولی، و همچنین سایر منابع و دارایی‌های مالی اطلاق می‌شود و تظاهر نهادینه‌اش را در حقوق مالکیت می‌یابد. مثلاً پول و اشیای مادی که می‌توان برای تولید کالا و خدمات به کار برد (اونق، ۱۳۸۴: ۵۶).

اعتبار و روایی تحقیق: درخصوص اعتبار تحقیق یعنی در پاسخ به این پرسش که آیا معرف‌های انتخاب شده به‌طور واقعی نماینده تجربی مفاهیم انتزاعی ما هستند یا خیر، با توجه به نظر برخی از اساتید به نظر می‌رسد که این پرسشنامه دارای اعتبار نسبتاً مطلوبی می‌باشد. همچنین در خصوص تعیین روایی یا پایایی پرسشنامه یعنی در پاسخ به این پرسش که آیا این پرسشنامه در سنجش‌های مکرر در شرایط ثابت، نتایج یکسانی در برخواهد داشت یا خیر، از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج آزمون آلفای کرونباخ برای تمامی متغیرها بالای ۰/۷۰ به دست آمد که در علوم انسانی میزان قابل قبولی است.

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از تحقیق، از آمار توصیفی و استنباطی می‌شود. بدین منظور از نرم‌افزار آماری SPSS کمک گرفته شد. آماره‌های مورد استفاده منطبق با سطوح اندازه‌گیری متغیرها می‌باشد و در دو بخش آماره‌های توصیفی و آماره‌های استنباطی آمده است.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از تحقیق، از آمار توصیفی و استنباطی می‌شود. آماره‌های توصیفی مربوط به ویژگی‌های پاسخگویان نمونه و آماره‌های توصیفی مربوط به متغیرهای وابسته و مستقل و ابعاد آن‌ها که با گرایش‌های مرکزی، پراکنندگی، جداول یک بعدی و نمودار مورد سنجش قرار گرفته و تفسیر خواهد شد.

۱۶.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال شانزدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۱

جدول شماره ۱. توزیع فراوانی و درصدی متغیرهای زمینه‌ای

	جنسیت			مالکیت مسکن خانواده					میزان تحصیلات			
	مرد	زن	بی‌پاسخ	استیجاری	سازمانی	شخصی	بی‌پاسخ	دیپلم و پایین‌تر	لیسانس	فوق‌لیسانس	دکتری	بی‌پاسخ
فراوانی	۲۰۳	۵۲/۹	۰	۴۲	۱	۳۱۰	۰	۶۸	۱۵۰	۱۶۰	۶	۰
درصد معتبر	۱۸۱	۱/۴۷	۰	۱۱/۹	۳	۸۷/۸	۰	۷.۱۷	۱.۳۹	۴۱/۷	۱/۶	۰

با توجه به حجم نمونه بررسی شده طبق نتایج به‌دست آمده از جدول فوق، اکثر پاسخگویانی که به سؤال جنسیت پاسخ داده‌اند (۵۲/۹ درصد) زن هستند. اکثر پاسخگویانی که وضعیت مالکیت مسکن خود را مشخص کرده‌اند (۸۷/۸ درصد) دارای منزل شخصی هستند. میزان تحصیلات اکثر پاسخگویانی که به این سؤال پاسخ دادند (۴۱/۷ درصد) فوق‌لیسانس است.

جدول شماره ۲. جدول توزیع فراوانی و درصدی متغیرهای پژوهش

	نظم اجتماعی			استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی			سرمایه فرهنگی			سرمایه اقتصادی		
	پایین	متوسط	بالا	پایین	متوسط	بالا	پایین	متوسط	بالا	پایین	متوسط	بالا
فراوانی	۹۱	۱۶۶	۱۲۷	۲۳	۹۹	۲۶۲	۴۲	۲۲۲	۱۲۰	۲۱	۲۰۶	۱۵۷
درصد معتبر	۲۳/۷	۴۳/۲	۳۳/۱	۶/۰	۲۵/۸	۶۸/۲	۱۰/۹	۵۷/۸	۳۱/۳	۵/۵	۵۳/۶	۴۰/۹

جدول فوق نشان می‌دهد که نظم اجتماعی بیشتر پاسخگویان (۴۳ درصد) متوسط است که بیشترین میزان را به خود اختصاص داده‌اند. فردگرایی اکثر پاسخگویان (۷۸ درصد) متوسط است. استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازیمیان اکثر پاسخگویان (۶۸ درصد) بالا است. سرمایه فرهنگی اکثر پاسخگویان (۵۷ درصد) متوسط است. سرمایه اقتصادی اکثر پاسخگویان (۵۳ درصد) متوسط است.

یافته‌های استنباطی

به نظر می‌رسد استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بانظم اجتماعی در خانواده رابطه معناداری دارد.

جدول شماره ۳. آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بانظم اجتماعی

در خانواده

استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی	نظم اجتماعی

17 بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

*.۱۰۴	۱	r	نظم اجتماعی
۰/۰۴۲		Sig	
۳۸۴	۳۸۴	N	
۱	*.۱۰۴	r	استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی
	۰/۰۴۲	Sig	
۳۸۴	۳۸۴	N	

نتیجه فرضیه‌ی اصلی نشان می‌دهد: نظم اجتماعی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری دارد، شدت این رابطه ضعیف ارزیابی می‌شود و جهت رابطه بین دو متغیر مستقیم است. به عبارت دیگر با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نظم اجتماعی افزایش می‌یابد و بالعکس به نظر می‌رسد استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با ابعاد نظم اجتماعی در خانواده رابطه معناداری دارد.

جدول شماره ۴. آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با ابعاد نظم اجتماعی در خانواده

تربیتی	معاشرتی	تمشیتی	معیشتی	r	استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی
*.۱۰۳	-۰/۰۴۰	*.۱۶۲	۰/۰۸۸	Sig	
۰/۰۴۴	۰/۴۳۱	۰/۰۰۱	۰/۰۸۴	N	
۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴		

نتایج رابطه ابعاد نظم اجتماعی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی: بعد معیشتی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری ندارد. بعد تمشیتی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری دارد، شدت این رابطه ضعیف ارزیابی می‌شود و جهت رابطه بین دو متغیر مستقیم است. به عبارت دیگر با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، بعد تمشیتی نظم اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس. بعد معاشرتی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری ندارد. بعد تربیتی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری دارد، شدت

۱۸.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال شانزدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۱

این رابطه ضعیف ارزیابی می‌شود و جهت رابطه بین دو متغیر مستقیم است. به عبارت دیگر با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، بعد تمثیلی نظم اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس. به نظر می‌رسد استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با ابعاد نظم اجتماعی در خانواده رابطه معناداری دارد.

جدول شماره ۵. آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با ابعاد نظم اجتماعی در خانواده

همدلی	همبختی	همگامی	همفکری		
۰/۰۸۰	**۰/۱۶۲	*۰/۱۲۲	۰/۰۱۵	r	استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی
۰/۱۱۶	۰/۰۰۱	۰/۰۱۷	۰/۷۷۵	Sig	
۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	N	

بعد همفکری با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری ندارد. بعد همگامی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری دارد، شدت این رابطه ضعیف ارزیابی می‌شود و جهت رابطه بین دو متغیر مستقیم است. به عبارت دیگر با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، بعد همگامی نظم اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس. بعد همبختی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری دارد، شدت این رابطه ضعیف ارزیابی می‌شود و جهت رابطه بین دو متغیر مستقیم است. به عبارت دیگر با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، بعد همبختی نظم اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس. بعد همدلی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی معناداری ندارد.

به نظر می‌رسد نظم اجتماعی در خانواده با سرمایه فرهنگی رابطه معناداری دارد.

جدول شماره ۶. آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین نظم اجتماعی با سرمایه فرهنگی

سرمایه فرهنگی	نظم اجتماعی		
**۰/۱۸۲	۱	r	نظم اجتماعی
۰/۰۰۰		Sig	

19 بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

۳۸۴	۳۸۴	N	سرمایه فرهنگی
۱	**۰/۱۸۲	r	
	۰/۰۰۰	Sig	
۳۸۴	۳۸۴	N	

نظم اجتماعی با سرمایه فرهنگی همبستگی معناداری دارد، شدت این رابطه ضعیف ارزیابی می‌شود و جهت رابطه بین دو متغیر مستقیم است. به عبارت دیگر با افزایش سرمایه فرهنگی، نظم اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس.

به نظر می‌رسد نظم اجتماعی در خانواده با سرمایه اقتصادی رابطه معناداری دارد.

جدول شماره ۷. آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین نظم اجتماعی با سرمایه اقتصادی

سرمایه اقتصادی	نظم اجتماعی		
*۰/۱۰۱	۱	r	نظم اجتماعی
۰/۰۴۷		Sig	
۳۸۴	۳۸۴	N	
۱	*۰/۱۰۱	r	سرمایه اقتصادی
	۰/۰۴۷	Sig	
۳۸۴	۳۸۴	N	

نظم اجتماعی با سرمایه اقتصادی همبستگی معناداری دارد، شدت این رابطه ضعیف ارزیابی می‌شود و جهت رابطه بین دو متغیر مستقیم است. به عبارت دیگر با افزایش سرمایه اقتصادی، نظم اجتماعی می‌یابد و بالعکس.

رگرسیون چندمتغیره تحقیق

به نظر می‌رسد استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی بر نظم اجتماعی مؤثر است.

با توجه به معناداری آزمون همبستگی پیرسون بین متغیرهای اصلی تحقیق که پیش شرط آزمون رگرسیون می‌باشد، حال در اینجا جهت تعیین میزان تأثیر متغیرهای مستقل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی بر نظم اجتماعی از رگرسیون خطی باروش Stepwise استفاده شده است. به کمک این روش سه مدل برای تبیین متغیر وابسته پیشنهاد شده است؛ ۱- سرمایه فرهنگی ۲- سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی ۳- سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی.

جدول شماره ۱۰. مدل رگرسیون پیش‌بینی شده

مدل	مجذور ضریب تعیین (R ²)	ضریب تعدیل یافته
۳	۰/۰۶۶	۰/۰۵۹

با توجه به نتایج جدول بالا، مقدار ضریب تبیین (R²) به دست آمده برای تبیین نظم اجتماعی در مدل بالا ۰/۰۶۶ = R² است؛ در واقع نظم اجتماعی به میزان ۶٪ توسط سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی تبیین می‌شود.

جدول شماره ۱۱. نتایج آزمون ANOVA

سطح معناداری Sig	میزان آزمون F	میانگین مجذورات	درجه آزادی df	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۰d	۸/۹۴۱	۳۳۳۱/۴۱۳	۳	۹۹۹۴/۲۴۰	ضریب رگرسیونی
		۳۷۲/۵۸۷	۳۸۰	۱۴۱۵۸۳/۱۱۲	پسمانده
			۳۸۳	۱۵۱۵۷۷/۳۵۲	مجموع

21 بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

جدول شماره ۱۲. ضرایب رگرسیونی مربوط به مدل‌های پیش‌بینی شده

Sig. سطح معناداری	میزان آزمون T	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده	ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده		مدل
		Beta (بتا)	Std. Error خطای استاندارد از میانگین	B ضریب تاثیر	
۰/۰۰۰	۱۵/۷۳۱		۸/۴۲۵	۱۲۳/۵۳۷	میزان ثابت
۰/۰۰۰	۴/۵۴۴	۰/۲۳۵	۰/۲۴۵	۱/۱۱۱	سرمایه فرهنگی
۰/۰۱۶	۲/۴۱۲	۰/۱۲۷	۰/۲۶۹	۰/۶۴۹	سرمایه اقتصادی
۰/۰۳۷	۲/۰۹۰	۰/۱۰۹	۰/۱۳۲	۰/۲۷۵	استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی

با توجه به ضرایب رگرسیونی فوق، در این مدل متغیرهای مستقل شبکه‌های اجتماعی مجازی، سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی بر نظم اجتماعی تأثیر دارد که معادله خط رگرسیونی پیش‌بینی آن به شرح ذیل می‌باشد:

$$y = a + b_1 \cdot x_1 + b_2 \cdot x_2 + b_3 \cdot x_3 + b_4 \cdot x_4$$

$$Y = 132 + 1(\text{سرمایه فرهنگی}) + 0.27(\text{سرمایه اقتصادی}) + 0.64(\text{سرمایه اجتماعی مجازی})$$

$$+ 0.64(\text{اقتصادی})$$

مقدار ثابت برابر است با ۱۳۲، ضریب تأثیر متغیر سرمایه فرهنگی برابر است با ۱، ضریب تأثیر متغیر سرمایه اقتصادی برابر است با ۰/۶۴، ضریب تأثیر متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی برابر است با ۰/۲۷، به عبارت دیگر درازای تغییر متغیرهای سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به میزان ضریب مربوطه، نظم اجتماعی به میزان یک انحراف معیار تغییر می‌یابد.

در پی پاسخ به این سؤال که بین این سه متغیر مستقل بیشترین تأثیر مربوط به کدام متغیر است، از معادله رگرسیونی استاندارد شده استفاده می‌کنیم.

۲۲.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال شانزدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۱

فرمول ضریب رگرسیونی استاندارد شده به صورت زیر است:

$$Zy = B_1.X_1 + B_2.X_2 + B_3.X_3 + B_4.X_4$$

(استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی) $+0/10$ (سرمایه اقتصادی) (سرمایه فرهنگی) $0/23$

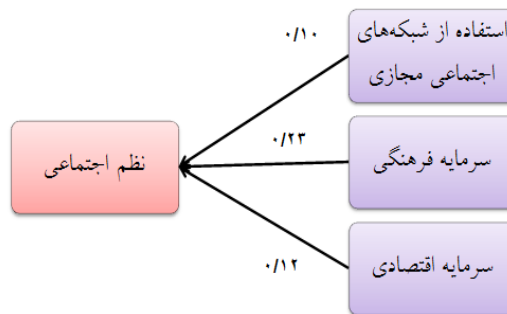
$+0/12$

با توجه به معادله فوق، بیشترین تأثیر به ترتیب مربوط به متغیرهای سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی است.

تحلیل مسیر

جدول شماره ۱۳. تحلیل مسیر مرحله اول

Sig.	t	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده	ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده		
		Beta	Std. Error	B	
۰/۰۰۰	۱۵/۷۳۱		۰/۴۲۵	۱۳۲/۵۳۷	مقدار ثابت
۰/۰۳۷	۲/۰۹۰	۰/۱۰۹	۰/۱۳۲	۰/۲۷۵	استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی
۰/۰۰۰	۴/۵۴۴	۰/۲۳۵	۰/۲۴۵	-۱/۱۱۱	سرمایه فرهنگی
۰/۰۱۶	۲/۴۱۲	۰/۱۲۷	۰/۲۶۹	۰/۶۴۹	سرمایه اقتصادی

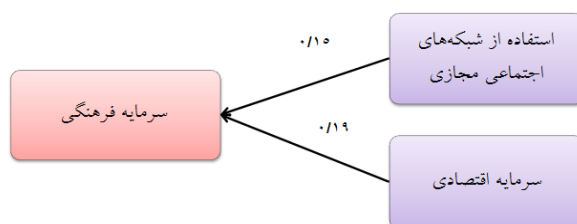

شکل شماره ۱. نسبت ضریب متغیر سرمایه فرهنگی؛ سرمایه اقتصادی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر نظم اجتماعی

23 بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

جدول شماره ۱۴. تحلیل مسیر مرحله دوم

Sig.	t	ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده		مقدار ثابت
		Beta	Std. Error	
۰/۰۰۰	۷/۹۸۶		۱/۶۳۳	۱۳/۰۴۴
۰/۰۰۳	۳/۰۰۷	۰/۱۵۴	۰/۰۲۷	۰/۰۸۲
۰/۰۰۰	۸۲۳/۳	۰/۱۹۶	۰/۰۵۵	۰/۲۱۲

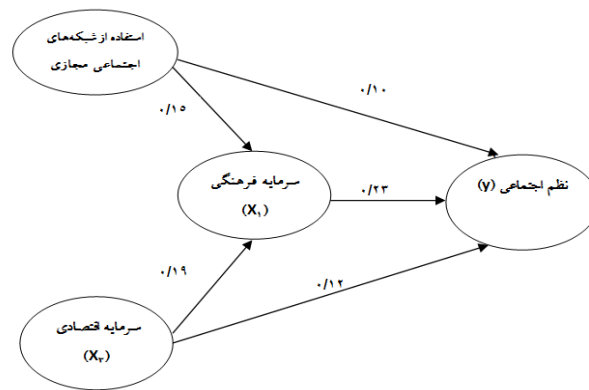

شکل شماره ۲. نسبت ضریب تاثیر متغیر سرمایه اقتصادی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر سرمایه فرهنگی

جدول شماره ۱۵. مجموع تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته

متغیر مستقل	اثرات مستقیم	اثرات غیرمستقیم	مجموع تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم هر متغیر
سرمایه فرهنگی	۰/۲۳	—	۰/۲۳
استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی	۰/۱۰	۰/۰۳	۰/۱۳
سرمایه اقتصادی	۰/۱۲	۰/۰۴	۰/۱۶

ضرایب رگرسیونی مدل تحقیق

شکل شماره ۳. ضرایب رگرسیونی مدل علمی تحقیق

بحث و نتیجه‌گیری

موضوع نظم اجتماعی به شکل عام مورد توجه برخی از پژوهش‌ها هرچند محدود قرار گرفته ولی نظم اجتماعی در خانواده موضوع نسبتاً جدیدی است که تعداد بسیار کمی از پژوهش‌ها به آن پرداخته‌اند. به همین دلیل مقایسه نتایج پژوهش حاضر تا حدی انحصاری است و خیلی قابل قیاس با مطالعات پیشین نیست. علی‌رغم این موضوع تا حد امکان این مقایسه صورت پذیرفته است. نتایج نشان داد که با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نظم اجتماعی در خانواده افزایش می‌یابد و بالعکس. در پژوهش توبک (۲۰۱۸) حضور بیش‌ازحد در شبکه‌های اجتماعی مجازی از عوامل بروز خلل در کنش‌های عاطفی همسران شناخته شد. در پژوهش غفوریان افشار (۱۳۹۶) نیز نتایج نشان داد که فرضیه اصلی مبنی بر این که بین شبکه اجتماعی بانظم اجتماعی رابطه وجود دارد مورد تأیید قرار گرفته شده است. مطابق نتایج حاجی عزیزی (۱۳۹۴) با افزایش میزان روابط اجتماعی، میزان نظم اجتماعی در خانواده افزایش خواهد یافت و با افزایش میزان روابط اجتماعی، میزان همبختی مشترک در خانواده افزایش خواهد یافت. نتایج پژوهش گنجی و همکاران (۱۳۹۴) نشان می‌دهد که اعتیاد به فناوری‌های نوین ارتباطی بر ازهم‌گسیختگی خانوادگی تأثیر مستقیم و معنادار

25 بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نظم اجتماعی در خانواده.....

دارد. در سطح خرد، «فرد» و «تعامل» دو عنصر اساسی سازنده جامعه در سطح خرد است آنچه افراد را به هم پیوند می‌دهد و باعث تکرار و دوام می‌شود تعامل است. از طریق تعامل است که «ما» یا «اجتماع» یا «گروه اجتماعی» شکل می‌گیرد. با تشکیل ما یا گروه است که می‌توان صحبت از انگاره‌های منظم و نسبتاً پایدار تعاملات نمود. پس در سطح خرد دو عنصر فرد و تعامل و اثر ترکیبی آن‌ها یعنی «ما» هر سه دست‌اندرکار هستند. لذا یکی از مقتضیات نظم خرد فراهم کردن حداقل همفکری، درک مشترک و ارزشیابی مشترک نسبی است در غیر این صورت در هر سه عنصر نظم یعنی (فرد، تعامل و گروه) اختلال حاصل می‌شود (Chalabi, 2005, p. 17-22).

نتایج حاکی از آن است که با افزایش سرمایه فرهنگی، نظم اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس. در پژوهش توبک (۲۰۱۸) نیز فقدان سرمایه فرهنگی مشترک، یکی از عوامل بروز خلل در کنش‌های عاطفی همسران شناخته شد. در پژوهش قادری (۱۳۸۰) نیز تعهد به نظم اجتماعی با میزان سرمایه فرهنگی افراد در ارتباط است، به طوری که هر چه سطح سرمایه فرهنگی افراد بالاتر باشد تعهد به نظم اجتماعی آنان نیز بیشتر است. به طور کلی، پارسونز مشکل اساسی نظم اجتماعی را در بعد انسجامی می‌بیند. او هسته اصلی مساله نظم را در کم و کیف انسجام هنجاری می‌بیند که مبتنی بر اصول مشترک ارزشی در جامعه است. به بیان دقیق‌تر، در وهله اول، حل مسئله نظم منوط است به تنظیم هنجاری روابط بین واحدها بر مبنای اصول مشترک ارزشی که از طریق نهادینه شدن اجتماعی و نهادینه شدن فرهنگی میسر می‌شود. او در وهله دوم، حل مشکل نظم را با تنظیم هنجاری درون واحدی از طریق درونی کردن فرهنگ می‌داند. از نظر پارسونز، نظم اجتماعی نوین چیزی جز اجتماع جامعه‌ای یا اجتماع عام نیست (Reuters, 2019, p. 131; Chalabi, 2005, p. 14).

نتایج حاکی از آن است که با افزایش سرمایه اقتصادی، نظم اجتماعی افزایش می‌یابد و بالعکس. توبک (۲۰۱۸) مشکلات اقتصادی مداوم را از عوامل بروز خلل در کنش‌های عاطفی همسران می‌داند. در پژوهش اسلامی (۱۳۹۴) مسائل اقتصادی از جمله شرایط و علل اصلی در بروز تعارض خانوادگی می‌باشد. در پژوهش قادری (۱۳۸۰) تعهد به نظم اجتماعی افراد سطح درآمدی متوسط نیز نسبت به افراد سطح درآمدی پایین و بالا بیشتر است. با توجه به نوع فعالیت، افراد خانه‌دار بیشترین تعهد به نظم اجتماعی را دارا می‌باشند و بیکاران از کمترین میزان تعهد به نظم اجتماعی برخوردارند.

این مقاله از پایان‌نامه دوره دکترا تخصصی جامعه‌شناسی فرهنگی در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال استخراج شده است. نویسندگان بر خود لازم می‌دانند مراتب تشکر صمیمانه خود را از کارکنان اداری و مسئولان پژوهشی و رئیس دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و هیئت داوران پایان‌نامه که ما را در انجام و ارتقای کیفی این پژوهش یاری دادند، اعلام کنند.

تضاد منافع: تضاد منافی در مقاله وجود ندارد.

سهم نویسندگان (میزان مشارکت): سهم نویسندگان به نسبت مساوی (۳۳/۳۳٪) می‌باشد.

منابع

- Afrasiabi, M.S. (2013). Orcutt, a city not for everyone. *Soroush Weekly*, 26(12). (In Persian)
- Ahmadzadeh Kermani, R., & Ghasemi, T. (2014). Investigating the role of the Internet on family values (case study: youth of Tehran's 15th district). *Media Studies*, 8(23), 51-64. (In Persian)
- Akbaritabar, A. (2011). Book-based Group Activities in Social Networking Sites, Case study of U24.ir, Conference on Book and social media, 01/2011, Tehran, Iran.
- Ameli, S. (2011). *Studies of the globalization of two spatializations and two globalizations*. Tehran: Samit Publications. (In Persian)
- Arastekho, M. (2002). *Criticism And Attitude Towards The Culture Of Social-Scientific Terms*. Tehran: Nash Gostareh. (In Persian)
- Arnaboldi, V., Conti, M., Passarella, A., & Dunbar, R. (2017). Online Social Networks and information diffusion: The role of ego networks. *Online Social Networks and Media*, 1, 44-55, doi:10.1016/j.osnem.2017.04.001
- Atai, P. (2015). Sociological analysis of the impact of virtual space on people's communication in families (case study: Isfahan city). Second International Conference on Behavioral Sciences and Social Studies, Istanbul, Turkey. (In Persian)
- Basirian Jahromi, H., & Khaniki, H. (2012). Activism and power in virtual social networks (studying the functions of Facebook in the real world). *Social Sciences Quarterly*, 61, 45-80. (In Persian)
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the Judgements of Taste*. London: R. K. P.
- Castells, M. (2002). *Age of Information: Economy, Society and Culture*. translated by Abdulahed Aliqlian, Afshin Khakbaz, Tehran: New Design. (In Persian)
- Chalabi, M. (2005). *Sociology of order, description and theoretical analysis of social order*. Tehran: Nei publication. (In Persian)
- Dickinson, J.E., Filimonau, V., Hibbert, J.F., Cherrett, T., Davies, N., Norgate, S., Speed, C., & Winstanley, C. (2017). Tourism communities and social ties: the role

- of online and offline tourist social networks in building social capital and sustainable practice, *Journal of Sustainable Tourism*, 25(2), 163-180.
- Elnasseh, A.G., Trujillo, M.A., Victoria Peralta, S., Stolfi, M.E., Morelli, E., Perrin, P.B., & Arango-Lasprilla, J.C. (2016). Family Dynamics and Personal Strengths among Dementia Caregivers in Argentina, *Journal of Development Studies* 54(4), 10
- Ganji, M., Niazi, M., & Malekpour Shahraki, A. (2015). Investigation of the effect of addiction to modern communication technologies (Internet and satellite) on family disintegration in Shahrekord. *Social Studies and Research in Iran*, 4(1 (13 series)). (In Persian)
- Ghafourian Afshar, M. (2017). *Investigating the relationship between the Telegram social network and social order*. Master's Thesis, Islamic Azad University, Tehran East Branch - Qiam Dasht, Faculty of Humanities. (In Persian)
- Golchin, M., & Zardmoi-Ordeklou, S. (2011). Explaining the satisfaction of Tehran teenagers with their family life in terms of the degree of realization of order in the family: an experimental test of the effectiveness of the theory of order at the micro level. *Research Journal of Humanities*, (2). (In Persian)
- Haji Azizi, Z. (2015). *Investigation of social factors related to social order in the family (case study of Hamadan city)*. master's thesis, Boali Sina University. (In Persian)
- Heidemann, J. (2010). *Online Social Networks*. Ein sozialer und technischer Überblick.
- Kariminejad, S. (2018). *Investigation of social factors affecting the trend towards virtual social networks (case study: second year high school students of Bandar Abbas city)*. Master's thesis, Islamic Azad University, Bandar Abbas branch. (In Persian)
- Mortazavi Eskoui, S.B., Akbari, M.S., & Burqani Farahani, S. (2014). The effect of social networks on the social capital of students (a case study of students of the University of Science and Research). *Cultural Management*, 8(25), 79-92. (In Persian)
- Onogh, N. M. (2005). *Investigation of the relationship between social capital and quality of life*, master's thesis, field of planning and social welfare, Faculty of Social Sciences, University of Tehran. (In Persian)
- Pourzareian, N. (2016). *Investigating the influence of the economic and cultural status of young families on the level of their cultural and social capital (a case study in Tabriz city)*. Master's thesis, Supervisor: Abu Torab Talebi, Cultural Studies, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabai University. (In Persian)
- Qadri, F. (2011). *Investigating the effect of cultural capital on commitment to social order*. Master's thesis, Al-Zahra University. (In Persian)
- Rooh Al-Amini, M. (1998). *Field of cultural studies*. Tehran: Attar Publications. (In Persian)
- Reuters, G. (2019). *Sociological theory in the contemporary era*. Translated by Mohsen Salasi, scientific publication. (In Persian)

- Tajbakhsh, K. (2004). *Social Capital: Trust, Democracy and Development*.
Translated by Afshin Khakbaz and Hasan Pouyan, Tehran, Shiraz Publishing. (In Persian)
- Tobek, E. (2017). *Analysis of spouses' emotional actions in the family (married people living in Tehran city with a common life of 10 years and above in 2018)*.
doctoral dissertation in sociology, Islamic Azad University, Tehran North Branch. (In Persian)
- Yousefi, A., Farhoudizadeh, M., Lashkari Darbandi, M. (2012). The pressure of the norm of social commitment in Iran. *Applied Sociology*, 23(2), 179-192. (In Persian)